

ÚVOD

Vážení čitatelia,

predkladáme vám ďalšie číslo nášho časopisu, v poradí už 21., čím otvárame ďalšiu desaťročnicu jeho budúcej existencie. Veríme, že si v ňom nájdete podnetné inšpirácie, ako aj materiály na citácie vo svojich príspevkoch.

Okrem iného treba uviesť skutočnosť, že náš časopis je pod tzv. drobnohľadom, keďže príspevky v ňom sú uverejňované na webovom sídle časopisu. Sú teda dostupné a študované rôznymi inštitúciami a odborníkmi z oblastí jeho zamerania. Na hodnotenie publikačnej činnosti sa používajú kategórie, ktoré hodnotia publikáciu z hľadiska obsahu, rozsahu, charakteru dokumentu atď. Podrobnejšie informácie sú dostupné vo Vyhláske Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky z 18. 12. 2012 o centrálnom registri evidencie publikačnej činnosti a centrálnom registri evidencie umeleckej činnosti č. 456/2012 Z. z. a zákon č. 455/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Na tomto mieste pokladáme za praktické uviesť základnú informáciu medzi odborným a vedeckým článkom, keďže v súvislosti s uvedenými predpismi sa zmenila aj kategorizácia publikovaných príspevkov. Táto kategorizácia zjednodušila triedenie publikačných výstupov, medzi ktorými je jasne vyčlenená kategória vedeckých (V) a odborných príspevkov (O).

Jedným z najväčších rozdielov medzi **vedeckým** a **odborným** článkom je typ informácií v príspevku a jeho určenie, resp. zacielenie sa na problém. **Vedecké informácie** sa vyznačujú originalnosťou a vedeckovýskumným charakterom, **odborné informácie** overenosťou, použiteľnosťou a zrozumiteľnosťou. **Vedecké príspevky** z určitej vednej disciplíny sú prioritne určené danej vedeckej komunite. Ide predovšetkým o špecifickú problematiku, najnovšie výsledky výskumov, doložené nielen štatistickými ukazovateľmi (grafmi, tabuľkami), ale predovšetkým kvalitatívnou analýzou problematiky. Kvantitatívne ukazovatele sú len podporným materiálom na rigorózne hĺbkový výskum danej problematiky. Jedine kvalitatívnou analýzou problému možno predložiť uspokojivé riešenie problematiky, a to je zámer výskumu – predostrieť pohľad, navrhnúť riešenie. Kvalitatívna analýza nie je konštatovanie, potvrdzovanie alebo zamietanie platnosti či neplatnosti kvantitatívne dostupných materiálov. Tým potvrdzujeme aj ďalšiu charakteristiku vedeckosti príspevku – ide o doposiaľ ešte nepublikované vedecké informácie. V neposlednej miere je ďalšou črtou vedeckosti aj použitie vedecko-náučného štýlu, presnej terminológie, ktorá komunikuje s veľmi konkrétnym čitateľským okolím z danej oblasti. **Odborné príspevky** nekladú dôraz na exaktný vedecko-náučný štýl, sú písané zrozumiteľnejšie a adresujú sa predovšetkým odbornej verejnosti, ktorá nezaobrá primárne vedecko-výskumnou činnosťou danej oblasti. Takéto okolie adresátov je pomerne široké a častokrát vhodné na svoju adresnosť aj laickej verejnosti.

Nezanedbateľnou je, samozrejme, aj formálna stránka spracovania predkladaného príspevku. Preto je dôležité zamerať sa najmä na:

1. **Názvové údaje** – názov príspevku vypovedá veľa o zameraní a jeho charaktere. Ak má byť teda príspevok vedecký, platia preň obvykle nasledovné pravidlá: **Vedecké príspevky** vo svojom úvode zväčša sumarizujú istú bázu pohľadov na riešenie problému, hľadajú súlady a disrepancie v názoroch, ktoré sa stávajú podkladom na explicitný následný výskum v danej oblasti. **Odborné príspevky** prijateľnejšou formou šíria a oboznamujú s určitou špecifickou problematikou alebo s výsledkami výskumov širšiu vedeckú, ale i laickú komunitu.
2. **Vydavateľské údaje** – sú nositeľmi určitej pridanej hodnoty v podobe renomé, prestíže, dôveryhodnosti vydavateľstva. Vedecké príspevky sa uverejňujú vo vedeckých časopisoch, odborné príspevky v odborných časopisoch. Z toho vyplýva, že ak má byť samotný časopis, ako lokalita uverejnenia vedecký, musí obsahovať iba vedecké príspevky. Vydavateľstvá univerzít, vedeckovýskumných inštitúcií alebo medzinárodne uznávané vedecké vydavateľstvá

predstavujú garanta kvality, relevancie a dôveryhodnosť časopisu, v ktorom sú príspevky uverejnené.

3. Vedecké príspevky by sa mali uverejňovať vo vedeckých časopisoch, ktoré majú svoju pravidelnú periodicitu. Práve tá predstavuje jedno zo závažných kritérií posúdenia, či časopis možno zaradiť do vedeckých databáz alebo nie. Inými slovami, ide o znak dodržiavania tendencie neustáleho pokračovania. Databáza vedeckých a odborných časopisov by sa mala zameriavať výlučne iba na pravé periodiká, pre ktoré predstavuje dodržiavanie periodicity základné kritérium.
4. Predmetové heslá (kľúčové slová) – na základe použitých predmetových hesiel možno posúdiť súvis príspevkov s oblasťou vedného zamerania. Častokrát je počet kľúčových slov nedostatočný a stáva sa, že mnohé kľúčové slová ani nezodpovedajú tematike príspevku. Napokon, predmetové heslá – kľúčové slová môžu napomôcť aj pri zaradení časopisov do vedných disciplín.
5. Redakčná rada časopisu a recenzenti príspevkov predstavujú neoddeliteľnú súčasť vedeckých, ako aj odborných časopisov. Dôležité je najmä jej zloženie, ktoré by malo byť zostavené z odborníkov z danej oblasti, ktorí robia výber, hodnotia a posudzujú (alebo tento proces organizačne zabezpečujú) články v časopise a zaručujú sa za ich vedecký alebo odborný prínos. Ak má byť časopis vedecký, práve úloha recenzentov a redakčnej rady časopisu by mala spočívať v tom, aby určili, či charakter recenzovaných príspevkov súladí s vedeckými kontúrami periodika a rozhodnúť o uverejnení príspevku vo vedeckom alebo odbornom časopise.
6. Formálnou úpravou príspevkov sa myslí najmä stabilný počet príspevkov v rámci jedného čísla, štruktúra článkov, prítomnosť abstraktu v jazyku časopisu, abstraktu v angličtine, kľúčových slov, použitie jednotnej citačnej metódy, jednotného uvádzania použitých zdrojov, prípadne i anotácie a pod. Jednotná formálna úprava príspevkov ako i celého periodika predstavujú prejav odbornosti spracovania článkov aj kvalitu redakčnej úpravy.

PhDr. Roman Kvapil, PhD.
šéfredaktor